

στῆπος i στῆπος, i d'altra banda encara hi ha formes amb -pp-), comprova que el mot no tindria terminació fixa en indoeuropeu, i que tant podia designar palla o fullaraca com una sostrada de palla o d'altre vegetal de poc valor (des d'on després 'estibar' i 'compacte'), i per tant també l'estepa.

DERIV.: *Estepar* m. col·lectiu (freqüentíssim com a NL, o cogn. *Estapà*): ja figura aquell en un doc. antic (sembla de 1588) en els afores de CastPna. (Traver, *Ants. CastPna.*, parlant d'un *alter* d'aquella rogalia, p. 144); i jo anoto *astepár* com a genèric a Pego, Alcanalí i Bocairent (*L'Estepar de Rainer*, 1962-3). *Estepera* és el nom de l'estepa que sento a Rasquera, el Lloar i la Vall de Gallinera, pron. *astapéra* a Torroja del Priorat, Porrera (1936) i a la Pobra de Benifassà (1961), *astaperòles* a Marçà i a Capcanes; a Eivissa *astepérs blághkə* id. i *astaparól* 'socollada' (a St. Josep de la Talaia, 1963). *Estapel* (Gata de G., 1963) potser, més que un derivat d'*estepa*, com que designa el *cepell*, és un encreuament amb aquest nom. *Estepija* 'estepa negra' a Cadaqués (1954), amb el sufix -IGINEM especial per a noms de plantes. *Esteparenc*; *esteparol*.

CPT.: Men. *estepa-joana* 'hypericum baleare' (*Cost-Manc.* I, 129), segons el *DAG.* també a Pollença.

1 *Roca del Tepar* en el Barranc Roi de Lliterà; en el *Tepar* de Llaguarres neixen les fonts que duen l'aigua a Benavarri. — 2 No és ben clar que es refereixin a una planta les dues mencions d'*esteva* en un doc. portuguès de 1258, relatiu a la zona Douro-Tamega, Cortesão (*Subsidios*), d'altra banda l'*Onomástico* del mateix autor diu que hi ha *Esteba* com a NL en el mateix document. Altrament la -v- del nostre nom de planta es podria comparar amb la del port. *resteva* 'rostoll' STIP(ULA), cf. *RLus.* IV, 72.

ESTEPA, III, ant. 'cada un dels puntals de fusta que es posen als costats d'una embarcació perquè s'hi sostingui quan l'estan construint', *estepes* 'tota l'estructura junta, tal com és a les drassanes, i des de la qual es vararà la nau', mot germà del fr. ant. i fr. occid. *estepe* 'puntal, suport, aspre', d'origen germànic; probablement de l'ags. i angl. mj. *stepe* 'petge o peu dret d'on arrenca un pal nàutic', 'base damunt la qual descansa un objecte', o d'un altre dialecte germànic marítim com l'anglo-saxó: el neerl., frisó o b-al. *stapel*, -*pul*, que signifiquen precisament 'estepes'; no està ben aclarit per quin conducte va arribar el mot germànic a la nostra marina, potser transmès per gent de la costa atlàntica, perquè difícilment pot ser un mot francic i en tot cas no és gòtic. □ 1.ª doc.: Ss. XIII i XIV.

«Allò sia entès de tota nau o de tot leny qui's farà de nou en les *estepes*, o ans que sia exit del loc on serà stat fet de nou», *Consolat*, cap. 238 (ed. Pardessus, p. 323); ja apareix una altra vegada en un dels primers capítols del *Consolat*, i un o altre o tots dos corresponen ja al primer nucli, del S. XIII; veg. l'ed. *NCL.*, i l'explicació que en dóna Valls i T. en el glosari.¹ El *DAG.* en dóna una bona col·lecció de testimonis (veg. també *AlcM* i *DBal.*), ja un doc. d'arxiu bar-

celoní de 1377: «ordonam que ls mestres majors d'axa --- no hagen d'aquí avant *estepes*, puntalets d'escoha ne algun altre --- lenya ---»; en els *Novells Ardits* de 1392: «foren posades e ficades *stepes* per los honrats concellers de Barchinona a deu galees que la ciutat fa fer ---» (*Ardits* I, 31), referint-se al mateix fet que expliquen les *Rúbriques* de Bruniquer: «a 4 de agost 1392 lo rey Joan posà son standart en Barcelona per anar a Sardènia, y a 28 de setembre los Consellers posaren *stepas* per deu galeras que la ciutat armava» (II, 230); segueixen altres testimonis de 1421, 1461, en els *Ardits*, i alguns altres del S. xv. *Jal* (*Gloss. Nautique*, 665) explica bé el mot del *Consolat* com «un pieu, une étaye, ce que sur nos chantiers les marins appellent une *accore*» (= *escora*); i anuncia que a l'ordre alfabètic de *stepa* citarà un altre exemple del S. xv procedent de Carcassona.²

Des d'una primera nota que en vaig pendre el 1929 ja vaig veure que havia tractar-se d'una cosa emparentada amb l'al. mod. *stapel* en el sentit nàutic, que parteix del mateix sign. — i fins l'expressa encara — que el nostre *estepa*; com expliquen Sachs-Villatte, més que «échafaudage» en general, és terme nàutic equivalent del fr. «cale» («Gerüst worauf ein Schiff während des Bauens ruht, Werft»), *ein Schiff auf den Stapel setzen* «mettre en chantier», i el comuníssim *vom Stapel lassen* 'varar', «la mise en l'eau, le lancement». Tot i que sabia que, en aquest sentit, en alemany era un manlleu del b-al. (i que en alemany literari no apareix fins a un text de 1616 a Hamburg: Kluge, *Deutsche Seemannsprache*, 1911, 746), em quedava algun dubte fonètic per mor de la -l final i de la a tònica, que no es conjuminaven amb la -a final i la e tònica del mot del *Consolat*. Primerament constatem que el mot existeix en llengües germàniques més pròximes que Hamburg: frisó ant. *stapul*, i neerl. mod. i ja neerl. mj. *stapel*, que entre altres coses signifiquen 'puntal, suport, columna', esc. ant. *stoppull* «Pfosten» ('pal, estaca, muntant').

I sobretot després he anat veient que hi ha formes de cos fonètic més igual al del nostre mot en llengües germàniques: l'angl. mj. *stepe* i angl. mod. *step*, que ja existeixen fins en anglo-saxó (*stepe*, *stæpe*), derivats de l'ags. *stepan* 'posar dret, dreçar' («erigere») (mots diferents, doncs, de l'angl. mod. *step* 'pas', provinent de l'ags. *steppan* 'caminar'). Ara bé els provinents de *stepan* «erigere» tenen precisament ús nàutic: no en tenim encara proves inequívokes en l'etapa anglo-saxona, on el substantiu *stepe* consta només amb abast general 'la base damunt la qual descansa un objecte'; però l'aplicació nàutica, i l'ús en arquitectura naval, consta en moltes fonts, i *Jal* ens en transmet d'altres (p. 1389): 'fustam damunt el qual es clava l'arbre de la nau' («pieces of timber in which the foot of mast is fixed», N. Webster), definicions per les quals es veu que no és solament l'«emplature» («espèce de trou auquel va s'insérer le pied du mât») sinó encara més «l'assemblage de pièces de charpente» en què es dreça l'arbre; i la documentació anglesa aplegada per *Jal*, dels anys 1352 i 1644, mostra que es